

„Isplati se!” (V): U svojoj izvornoj čistoći i blistavoj novosti

Naš je Gospodin obećao da će Duh Sveti pratiti njegovu Crkvu i pomoći joj da bude vjerna, to jest pozorna u prenošenju onoga što je primljeno, u trajnom dijalogu sa svakim vremenom. To je i put Opusa Dei kroz povijest.

20.11.2023.

Govorio sam vam ovo da se, kada dođe vrijeme, sjetite da sam vam rekao (Iv 16,4). Ove Isusove riječi za vrijeme Posljednje večere jasno su usmjerene prema budućnosti; navode nas da čitamo njegovu današnju svećeničku molitvu upućenu nama, kao vječno živuću osobnu oporuku. Mnogo toga što je naš Gospodin povjerio svojim učenicima tijekom svojih posljednjih trenutaka ovdje na zemlji odnosi se na slanje Duha Svetoga: Kad dođe on - Duh istine – upućivat će vas u svu istinu; jer neće govoriti sam od sebe, nego će govoriti što čuje i navješćivat će vam ono što dolazi (Iv 16,13). Ova usmjerenost prema budućnosti trebala bi nas voditi da se u svakom trenutku pitamo: „Što naš Gospodin očekuje od nas današnjih kršćana?” Ovo je pitanje postavio Prelat Opusa Dei, nekoliko mjeseci nakon što je primio tu zadaću od našeg Gospodina. A on je odgovorio: „On želi da se suočimo s brigama i

potrebama današnjih ljudi, kako bismo Evanđelje, u njegovoj izvornoj čistoći i blistavoj novosti, donijeli svim muškarcima i ženama.”[1]

Bog se nastavlja davati čovječanstvu

Isusova muka, smrt i uskrsnuće, srž Božje objave čovječanstvu, dogodili su se na određenom mjestu i u određeno vrijeme u povijesti. Ali to nije događaj koji je otišao u povijest, kao što je to slučaj s drugim povijesnim događajima, jer vazmeno otajstvo i danas donosi plodove.

Doista, Euharistija, koja je sakramentalni oblik ovih događaja, nije samo sjećanje na nešto što se dogodilo u prošlosti; to je sjećanje u biblijskom smislu ovog izraza, i čini ovo otajstvo prisutnim u svakom trenutku. To je predaja – traditio – milosrdne ljubavi Očeve prema svijetu. Iako ponovno uprisutnjuje konkretan povijesni događaj,

euharistija nam pokazuje da snaga Uskrsa ruši vremenske barijere i ulazi u naše vrijeme. I to se ne događa samo s ovom jezgrom Božjeg samoočitovanja, nego u određenom smislu sa svim Isusovim učenjima. On nam povjerava poslanje predaje – tradere – ove Radosne vijesti u svakom trenutku povijesti (usp. Mt 28,19-20).

To poslanje, kojim „Crkva svojim naukom, životom i bogoslužjem ovjekovječuje i predaje naraštajima sve ono što ona sama jest, sve što vjeruje”[2], nužno podrazumijeva napredak. Iako se ovaj proces često smatra suprotstavljenim tradiciji, ovo je nesporazum. U stvarnosti, oba izražavaju harmonično kretanje: i predati i napredovati znači biti otvoren prema povijesti. A to je ono što Crkva čini kada život koji joj je povjeren predaje muškarcima i ženama svih životnih dobi. Protagonist ove tradicije, ovog

predanja, je Duh Sveti, koji Isusove riječi čini vječno aktualnima kroz povijest; a također je Duh Sveti protagonist istinskog napretka, osobito kroz život svakoga od svetaca, koji „otkrivaju i obznanjuju uvijek nove aspekte evanđeoske poruke.”[3]

Svježina porijekla

Ovaj način postojanja Crkve preslikan je u svako od živih tijela koja čine jedno Tijelo Kristovo. To je, dakle, i način postojanja Opusa Dei, „star kao Evanđelje i nov kao Evanđelje.”[4] U Djelu, kao i u Crkvi, tradicija i napredak čine skladnu cjelinu, kao i svetost i apostolat. Svetost se, naime, izražava u vjernosti duhu primljenom od Boga, a apostolat se odvija usred svijeta koji se nužno mijenja. Ovaj sklad je plod Duha Svetoga, koji nas potiče da cijenimo primljena učenja i da obnovimo svoju želju da otvorimo

nove putove kako bismo Evanđelje donijeli srcima muškaraca i žena našeg vremena.

Kada je ono što se prenosi život, duh, način postojanja, vjernost nužno znači biti otvoren prema povijesti. Ono što Crkva predaje svakom dobu nisu predmeti, nežive stvari, nego živi oblik, "Kristov oblik", koji ima moć transformirati svaku kulturu iznutra. Svatko tko, kada naviješta Evanđelje, ne razumije povijesnu situaciju onih kojima se obraća i društva u koje su uronjeni, nastojeći samo podučavati apstraktni nauk kao jednom zauvijek utvrđen, ne bi vjerno prenosio poruku - Krista.

U *Traditio evangelii*, predaji Evanđelja, vjernost je nalik na kontinuitet žive, tekuće rijeke, koja nas povezuje sa svježinom izvora. Benedikt XVI. naglasio je kako Duh Sveti osigurava „vezu između iskustva apostolske vjere, življene u

izvornoj zajednici učenika, i sadašnjeg iskustva Krista u njegovoj Crkvi . . . Tradicija nije prijenos stvari ili riječi, zbirka mrtvih stvari. Tradicija je živa rijeka koja nas povezuje s porijeklom, živa rijeka u kojoj je izvor uvijek prisutan.”[5]

Opus Dei prenosi svijetu duh, kršćanski stil života, razumijevanje našeg dubokog sinovskog odnosa s Bogom koji potječe iz krštenja. Taj se duh, kao i Tradicija Crkve čiji je dio, ne može i ne treba kodirati i specificirati u svim svojim aspektima. Štoviše, neki specifični aspekti danas neće nužno vrijediti i sutra, jer ono što se prenosi kroz vrijeme nisu toliko ti specifični aspekti koliko sinovski duh po kojemu živimo u Kristu, duh sposoban dati život u svakoj novoj povijesnoj situaciji. „Kad god se potrudimo vratiti izvoru i obnoviti izvornu svježinu Evandjelja“, rekao je papa Franjo, „nastaju novi načini,

otvaraju se novi putovi kreativnosti, s različitim oblicima izražavanja, rječitijim znakovima i riječima s novim značenjem za današnji svijet.”[6]

Aggiornamento u svačijem životu

Isus je svojim učenicima povjerio misiju da dopru do svih muškaraca i žena i do svih naroda, sa suvremenim znanjem o njihovoj kulturi i društvenom kontekstu. Za izražavanje ovog izazova često se koristi talijanska riječ *aggiornamento*, što doslovno znači obnavljanje, ažuriranje. Upotrijebio ga je, primjerice, sveti Ivan XXIII. i njegovi nasljednici govoreći o poslanju Drugog vatikanskog sabora. Izvorno značenje pojma je potreba da se ne izgubi na važnosti, da se uskladi s načinom razmišljanja i iskustvom današnjih ljudi. Međutim, bilo je onih koji su osiromašili njegovo značenje potičući Crkvu da

„uhvati korak“ s današnjim svijetom, da se prepusti okolnostima vremena. To je značilo “prilagođavanje” svoje poruke zahtjevima raznih noviteta današnjice, i u konačnici iznevjeravanje same poruke.

Sveti Josemaría odmah je osporio ovo drugo razumijevanje pojma. U nekoliko navrata upozorio je da nije Crkva ta koja se treba prilagoditi vremenu, nego svako doba treba iznova otkrivati Kristovu spasenjsku poruku: „Aggiornamento“, rekao je, „treba se odvijati prvenstveno u svačijem osobnom životu, kako bi ga uskladio sa 'starom novošću' Evandjelja.” [7] Također je dodao da osoba koja živi duh Opusa Dei, u mjeri u kojoj radi usred svijeta i potpuno je uključen u brige društva, uvijek će biti "ažuran", čime će također pomoći "ažurirati" svoju misiju.

Ova dinamična vjernost, rekao je prelat Opusa Dei, uključuje „prirodni aggiornamento”: onaj osobe koja u svom vlastitom životu utjelovljuje duh koji je prenio sveti Josemaría. „Prije svega, na području osobnog apostolata – koji je glavna vrsta u Djelu – i u vođenju profesija, institucija i ljudskih struktura u kršćanskom smjeru, pokušavamo primijeniti inicijativu i kreativnost, kako bismo izgradili odnos iskrenog prijateljstva s mnogim ljudima i donijeti svjetlo Evanđelja društvu.”[8]

Ljudi koji nastoje utjeloviti duh Opusa Dei obično su predisponirani, samim svojim pozivom, za ovaj "kreativni kontinuitet". Ali ova raspoloživost nije automatska; zahtijeva „dubinsko poznavanje vremena u kojem živimo, njegove dinamike i potencijala, kao i ograničenja i nepravde, ponekad ozbiljne, koje ga pogađaju." [9] Ako

ideja "prilagodbe" sugerira niz sila koje vrše pritisak izvana, zahtijevajući reviziju na temelju novih zahtjeva vremena, izrazi kao što su „dinamička vjernost“ ili „kreativni kontinuitet“ evociraju prije aktivnost koja se provodi iznutra, iz živog unutarnjeg života, kroz koji svatko misli i djeluje kreativno, u stalnom dijalogu sa stvarnim svijetom koji nas okružuje.

Kreativnost je stoga usko povezana s "profesionalizmom" u najistinskijem smislu riječi; potiče inteligenciju (intus legere, čitati iznutra) da nastoji prodrijeti u dubinu stvari, a da ne ostane na površini. Kreativnost je plod ljubavi prema svijetu i ljudima, jer podrazumijeva napor traženja novih putova, ne prepuštajući se lakoći doslovnog ponavljanja stečenog, što je za sebe uvijek manje zahtjevno, a za druge manje učinkovito. Stvaralaštvo je, konačno, plod iskrene molitve: samo gledajući

u Isusa, središte povijesti, mogu se pronaći novi ključevi za put u srca naših suvremenika.

Učenik će činiti veća djela od ovih

Proučavajući kako se kršćanska doktrina razvijala tijekom vremena, sveti John Henry Newman shvatio je da je tijelo Isusovog propovijedanja sadržavalo, kao sjeme, sve što će kršćanstvo postati kroz povijest.[10] Tako možemo razumjeti kako, baš kao što sjeme klija i buja ovisno o kvaliteti tla, okoliša i klimatskih uvjeta, kršćanstvo je kroz povijest dovelo do pojave naizgled novih stvarnosti koje nisu “apsolutno nove”, jer su bile već sadržane u sjemenu. No, jasno je da su ti plodovi, sa svojim bogatim bojama i mirisima, trebali pogodno vrijeme i povoljne uvjete da urode.

Vjera prvih učenika u Kristovu stvarnu prisutnost u Euharistiji, na primjer, bila je sjeme koje će mnogo

kasnije uroditi plodom u euharistijskom bogoslužju izvan mise, u klanjanju pred Svetohraništem. Ali sve to nije moglo početi sazrijevati sve dok kršćani u četvrtom stoljeću nisu počeli uživati povoljne uvjete za razvoj euharistijskog bogoslužja. Svu "novost" posjeduje sjeme koje je prisutno na početku, kada je plod još bio nevidljiv.

Nešto slično događa se s duhom Djela. Zasigurno je sveti Josemaría primio bit karizme, jezgru onoga što će se prenositi tijekom vremena. Ali nije mogao predvidjeti sve što će se dogoditi kroz tu poruku. Već za života vidio je kako se događaju nove stvari koje nije očekivao, a logično je da se to događa kroz stoljeća. Moleći naglas tijekom svog boravka u Poslanstvu Hondurasa 1937., rekao je: „Božjim milosrđem, ja sam prva karika, a vi ste također prve karike u lancu koji će se nastaviti kroz

stoljeća. Nisam sam. Sada postoje duše – a još će ih doći u budućnosti – koje su spremne patiti sa mnom, razmišljati sa mnom, dijeliti sa mnom život koji je Bog pohranio u ovo tijelo Djela, koje je jedva rođeno .”[11]

U jednom od svojih prvih putovanja kao otac ove obitelji, monsinjor Fernando Ocariz rekao je u Madridu da je svaka nova faza u Opusu Dei „dobra prilika za svakoga da odluči započeti iznova, da shvati, s većom zahvalnošću i odgovornošću, da je Djelo u našim rukama.”[12] Ovu dinamiku svojstvenu kršćanskom životu već je Isus navijestio svojim učenicima u svojoj svećeničkoj molitvi za vrijeme Posljednje večere: *Tko god u mene vjeruje, činit će djela koja ja činim; i veća će djela od ovih činiti* (usp. Iv 14,12). Novost u kontinuitetu, kroz koju stablo raste i jača, u konačnici je rezultat poistovjećivanja s Kristom i

poslušnosti njegovu Duhu. U Božjem naumu za čovječanstvo, Sin i Duh Sveti su ti koji nam pokazuju zašto istina i povijest nisu suprotstavljeni: Sin, Istina u osobi, Onaj je prema kojemu povijest pokazuje i od koga sva povijest dobiva svoj smisao; a Duh, koji vodi Crkvu na njezinom zemaljskom putu, jest Onaj koji će nas dovesti do punine istine.

[1] Monsinjur Fernando Ocáriz, pismo, 7. srpnja 2017.

[2] Drugi vatikanski sabor, Dei Verbum, br. 8.

[3] Benedikt XVI., Govor, 19. prosinca 2019.

[4] Sveti Josemaría, Razgovori, br. 24.

[5] Benedikt XVI., Opća audijencija, 26. travnja 2016.

[6] Papa Franjo, Evangelii Gaudium, br. 11.

[7] Sveti Josemaría, Razgovori, br. 72.

[8] Fernando Ocáriz, Pastoralno pismo, 19. ožujka 2022., br. 10.

[9] Fernando Ocáriz, Poruka, 7. srpnja 2017.

[10] Usp. John Henry Newman, Esej o razvoju kršćanske doktrine.

[11] Sveti Josemaría, Rast iznutra, str. 85

[12] Fernando Ocáriz, Pastoralno putovanje u Madrid, lipanj-srpanj 2017., na www.opusdei.org.